

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ

XXXVI ХАРКІВСЬКІ
ПОЛІТОЛОГІЧНІ ЧИТАННЯ

УКРАЇНА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

м. Харків, 18 червня 2024 р.

С М А Й Б У Т Н Є

У СОЦІАЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ

Ч ЮРИСПРУДЕНЦІЯ
КУЛЬТУРОЛОГІЯ

А ПОЛІТОЛОГІЯ
ПСИХОЛОГІЯ

С ПЕДАГОГІКА

Н СОЦІОЛОГІЯ
ЕКОНОМІКА

І ФІЛОСОФІЯ
ГЕОГРАФІЯ

С ФІЛОЛОГІЯ
ІСТОРІЯ

Т МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО
НАЦІОНАЛЬНА БЕЗПЕКА

Б ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР СУЧАСНОЇ ГУМАНІТАРИСТИКИ
ХАРКІВСЬКА АСОЦІАЦІЯ ПОЛІТОЛОГІВ

УКРАЇНА В УМОВАХ СУЧАСНОГО ТУРБУЛЕНТНОГО СВІТУ

Матеріали
Всеукраїнської науково-практичної конференції
(XXXVI Харківські політологічні читання,
м. Харків, 18 червня 2024 р.)

Харків
«Право»
2024

УДК 101+14+159.9+316+32+33+34+35+37+ 659+78+81
У45

Редакційна колегія:

Требін М. П., доктор філософських наук, професор (голова);

Бліхар В. С., доктор філософських наук, професор;

Герасіна Л. М., доктор соціологічних наук, професор;

Прудников В. А., кандидат юридичних наук, доцент;

Чернишова Т. О., кандидатка філологічних наук, доцентка

Україна в умовах сучасного турбулентного світу : матеріали
У45 Всеукр. наук.-практ. конф. (XXXVI Харків. політол. читання,
м. Харків, 18 черв. 2024 р.) / [редкол.: Требін М. П. (голова),
Бліхар В. С., Герасіна Л. М. та ін.] ; Аналіт. центр сучас. гумані-
таристики, Харків. асоц. політологів. – Харків : Право, 2024. –
98 с.

ISBN 978-617-8411-95-4

Збірник містить доповіді, у яких висвітлено актуальні проблеми міжнародної безпеки сучасного світового порядку, філософські, економічні, правові, культурологічні аспекти буття України, національної ідентифікації та подолання посттравматичного синдрому в сучасному світі.

УДК 101+14+159.9+316+32+33+34+35+37+ 659+78+81

Відповідальність за достовірність наданих матеріалів несуть автори.

ISBN 978-617-8411-95-4

© ГО «Аналітичний центр сучасної гуманітаристики», 2024

© Харківська асоціація політологів, 2024

© ТОВ «Видавничий дім «Право», 2024

ціальної філософії та соціогуманітарних наук сприяли зовнішні щодо наукового життя обставини. Саме суспільство заговорило про ідентичність: впровадження новітніх технічних здобутків у практику соціального контролю разом із глобалізацією та високою мобільністю індивідів породили цілу технологію ідентифікації. Глобалізація викликала до життя масову міграцію, спричинену найрізноманітнішими причинами: економічними, політичними, демографічними, етно-релігійними. Зросли, ускладнилися і глобалізувалися соціальні конфлікти, що значною мірою обумовило втрату керованості колись значно стабільніших соціальних систем. Усьому цьому сприяло грандіозне розширення ролі бюрократії в життєдіяльності соціальних систем та їхньому розвитку.

Таким чином, у символічному інтеракціонізмі містяться й перші спроби операціоналізації ідентичності, використання її в пояснювальних схемах і сценаріях розвитку соціальних ситуацій. Теорія взаємодії індивідів, засновники якої наголошували на символічному характері соціальної реальності, допомагає зрозуміти, чому індивіди не діють однаково і чому, незважаючи на це, можна узагальнювати й типізувати їхні взаємодії, щоб потім прогнозувати подальший розвиток подій. Так само, як у механіці, а згодом і в решті фізичних та хімічних теорій реальні об'єкти були редуковані до їхніх ідеалізованих копій, у символічному інтеракціонізмі виникає можливість перейти від реальних людей, носіїв унікальних і неповторних індивідуальних рис, до так званих акторів, чия поведінка є типовою і передбачуваною. Завдяки цьому в соціальній філософії виникає можливість перейти до вищого ступеня науковості при збереженні можливості враховувати специфіку досліджуваних об'єктів.

Шакун Н. В.,

кандидатка філософських наук, доцентка,
Національний університет «Чернігівська
політехніка»

УКРАЇНЬСЬКА ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ

В умовах боротьби українців за право буття на світовій арені проти зазіхань ворога на нашу історію, ідентичність, традиції актуалізується філо-

софський дискурс багатоманітних аспектів проблеми буття українського народу, розуміння та переосмислення архетипів його свідомості в системі національної культури, яка формувалась впродовж століть. Відтак непростий історичний шлях українства актуалізує питання про підстави національного самоусвідомлення, його сутність та місце в системі національної культури.

До теми специфіки вітчизняної філософії, її ментального підсоння та культуротворчої місії звертались такі науковці, як Бичко А. К., Бичко І. В., Бойченко І. В., Горський В. С., Гнатенко П. І., Захара І. С., Кашуба М. В., Кралюк П. М., Литвинов В. Д., Мащенко С. Т., Огородник І. В., Паславський І. В., Русин М. Ю., Табачковський В. Г., Федів Ю. О., Шевченко В. І. та ін. Загалом, дослідники аналізували різні виміри феномену української філософії: місце в сучасному гуманітарному дискурсі (Грабовська І.), зв'язок з ідентичністю (Наконечна О.), фактори, які уможливили конструювання української філософії як процесу (Артюх В.), місце вітчизняної філософії в системі українознавства (Шевченко В.) тощо.

Разом з тим, попри вагомий напрацювання українських вчених, на нашу думку, потребує докладнішої дослідницької уваги культуротворчий потенціал теоретико-світоглядних принципів української філософії як основи консолідації духовних сил українського народу. Отже, мета розвідки полягає у аналізі світоглядно-теоретичних засад вітчизняної філософської традиції та з'ясуванні можливості їх застосування при дослідженні українського народу як історико-культурної цілісності.

Буття народу у світі нерозривно пов'язане з його історичною пам'яттю та візією майбутнього. Філософія, як теорія національного самоусвідомлення та квінтесенція національного світорозуміння, є підставою сприйняття народом власної окремішності через визначення свого місця у світі, серед інших народів світу. Одночасно українська філософія, як і філософія інших народів, містить численні запозичення, внаслідок чого постає мозаїкою ідей, що знайшли своє місце в системі архетипів національної культури і утворили її неповторну самобутність.

У систему філософської культури увійшли як філософські ідеї професійних вчених, так і світоглядні ідеї, що сформувались на рівні повсякденного буття та ментальності. Філософія творить образ світу та розуміння місця людини у світі, що безпосередньо пов'язано з ментальністю народу. Національна культура, у цьому аспекті, постає простором діалогу вітчизняної філософії зі своїм ментальним підґрунтям, історією українського народу, зарубіжними ідеями та концепціями.

Творення національної культури без врахування української філософії, що відображає ментальність українського народу, неможливе. На думку О. Наконечної, «філософія і культура виступають як взаємодоповнюючі, потребуючи одна одну в організації людського буття, міжкультурного діалогу. Тож засадничим у розгляді проблеми є твердження про неможливість осмислення філософії поза аналізом культури, культурного плюралізму, оскільки філософія пронизує культуру, вмещаючи багатоманітність світоглядних дискурсів і є своєрідним духовним ядром культури, квінтесенцією тих питань, які хвилюють людей» [1, с. 57].

До засадничих принципів, які складають культурно-національну основу вітчизняної філософії та виступають своєрідним «пунктом відліку» світобачення і культуротворення українського народу, належать:

1) *екзистенційність* – передбачає визнання свободи волі та вибору як ключових характеристик людського буття, а також стверджує унікальність світосприйняття людиною, її право на самотворення та самоздійснення;

2) *антропоцентризм* – означає, що в центрі філософії стоїть людина з її самобутнім, неповторним відношенням до світу;

3) *антеїзм* – любов до рідної землі-Батьківщини, єдність з природою, Землею;

4) *соціокультурна автохтонність* – «визначення міри зв'язку філософського вчення з національно-культурною відповідністю» [2, с. 67];

5) *етноцентризм* – філософський принцип, який начало світобачення вбачає у культурі та історії власного народу.

6) *національно-культурна ідентичність* – усвідомлення своєї приналежності до української нації, культури як підстава національної єдності;

Подальший ретельний аналіз вищезгаданих принципів сприятиме достовірній ідентифікації соціокультурних елементів суспільного буття українського народу і дозволить усвідомити цінні елементи нашої національної культури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Наконечна О. Філософська культура у вимірі ідентичності. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія : Філософія.* 2015. Вип. 17. С. 56–60.

2. Шевченко В. І. Українська філософія в системі українознавства : теорет.-метод. комент. до курсу філос. у вищ. навч. закл. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2008. 240 с.

ЗМІСТ

Секція: Економічні науки

Захаров К. Ю.

ЗАОЩАДЖЕННЯ В ЗЛИВКИ ЗОЛОТА ПІД ЧАС ВІЙНИ
В УКРАЇНІ: ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ЧИ ФОРМАЛЬНИЙ
ДЕСТРУКТИВІЗМ.....2

Кордзая Н. Р.

УКРАЇНА ЗАЛИШАЄТЬСЯ ГАРАНТОМ ПРОДОВОЛЬНОЇ
БЕЗПЕКИ СВІТУ НАВІТЬ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО
ВТОРГНЕННЯ.....5

Микитенко Т. П.

ЦИФРОВІЗАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....8

Секція: Філософські науки

Гайворонюк Н. В., Олексюк М. М.

СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ ПІД ЧАС
РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ.. 11

Коваленко І. І., Кальницький Е. А.

ФЕНОМЕН ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ОБ'ЄКТ СУЧАСНОЇ
ГУМАНІТАРИСТИКИ (НА ПРИКЛАДІ ВЧЕНЬ Е. ЕРІКСОНА
ТА ДЖ. МІДА). 13

Шакун Н. В.

УКРАЇНСЬКА ФІЛОСОФІЯ В СИСТЕМІ НАЦІОНАЛЬНОЇ
КУЛЬТУРИ..... 16

Секція: Філологічні науки

Дерновий Д. О., Сидоренко Л.М.

МОВА СТУДЕНТСТВА (на прикладі ЧДТУ) 19

Чернишова Т. О.

ТЕРМІН «ДРОН» У СУЧАСНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ
ВІЙСЬКОВІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ21

Секція: Юридичні науки

Зінченко О. В.

СТРАТЕГІЯ ЗАХИСТУ НЕЗАЛЕЖНОСТІ КРАЇНАМИ
БАЛТІЇ.....27

Сухоруков Д. Ю.	
МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ	29
Турченко О. Г.	
БУДАПЕШТСЬКИЙ МЕМОРАНДУМ: БЕЗПЕКОВІ ЗАПЕВНЕННЯ ЧИ ГАРАНТІЇ БЕЗПЕКИ.....	33
Фурман В. В.	
КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ІНФОРМАЦІЙНУ ДІЯЛЬНІСТЬ У СПІВПРАЦІ З ДЕРЖАВОЮ-АГРЕСОРОМ	36
Чебишев М. Р.	
ХАРАКТЕРИСТИКА ПРОЦЕСУАЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН, ЩО ВИНИКАЮТЬ В ПРОЦЕСІ ЗАХИСТУ ПОРУШЕНИХ ПРАВ ТА ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ УЧАСНИКІВ ЗЕМЕЛЬНИХ ПРАВОВІДНОСИН В ЦИВІЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ	39

Секція: Мистецтвознавство

Зайка Г. О.	
ОБРАЗ КИЄВА У ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКОГО ХУДОЖНИКА ВАДИМА МИХАЛЬЧУКА	43

Секція: Психологічні науки

Грабовська Т. І.	
МЕТОДИКИ ВИЯВЛЕННЯ КЛЮЧОВИХ ТРИВОЖНИХ ЧИННИКІВ У БАТЬКІВ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	45
Калюжна Є. М., Баранова О. Б.	
РОЗВИТОК ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ АКТИВНИМИ МЕТОДАМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ВПЛИВУ: ЕМПІРИЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ ДОЦІЛЬНОСТІ.....	48
Крупіч В. М.	
ВПЛИВ ВІЙНИ НА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТУ СІМ'Ї В УКРАЇНІ ТА ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗДОРОВ'Я І БЛАГОПОЛУЧЧЯ СІМ'Ї.....	50
Кулаковський Т. Ю., Рачук Л. А., Суконнік Л. А.	
ПРОФІЛАКТИКА СТРЕСУ: СТРАТЕГІЇ ТА МЕТОДИ ДЛЯ ПІДТРИМКИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗДОРОВ'Я СУЧАСНОЇ ОСОБИСТОСТІ.	53

<i>Петухова Д. М., Маєвська Н. А.</i>	
ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК АГРЕСІЇ ТА АДАПТАЦІЇ В ОСІБ ІЗ СТАТУСОМ ТИМЧАСОВОГО ЗАХИСТУ В ЄС	62
<i>Ренкас Л. Г.</i>	
ПОСТТРАВМАТИЧНЕ ЗРОСТАННЯ ОСОБИСТОСТІ ЯК РЕАКЦІЯ НА ВПЛИВ ТРАВМАТИЧНОЇ ПОДІЇ.....	65

Секція: Політичні науки

<i>Красилюк В. Ф.</i>	
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ЦИВІЛЬНИХ ТА ВІЙСЬКОВИХ АДМІНІСТРАЦІЙ В УКРАЇНІ.....	68
<i>Панфілов О. Ю.</i>	
УКРАЇНА У ГЕОПОЛІТИЦІ ФРАНЦІЇ.....	70
<i>Погрібна В. Л.</i>	
СПОЖИВАЧІ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ОБ'ЄКТ МАНІПУЛЯЦІЙ В СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ВІЙНАХ	73
<i>Требін М. П.</i>	
У ПОШУКАХ СВІТОВОГО ПОРЯДКУ	76

Секція: Культурологія

<i>Васильківський А. О.</i>	
КОНЦЕРТНО-МУЗИЧНЕ ВИКОНАВСТВО В КОНТЕКСТІ ПОЛКУЛЬТУРНОСТІ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА.....	81
<i>Коваль В. В.</i>	
ІНТЕРНЕТ-КОМУНІКАЦІЯ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ТВОРЕННЯ СУЧАСНОГО ВІЗУАЛЬНОГО КОНТЕНТУ	83
<i>Стаценко М. О.</i>	
ТЕЛЕШОУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ МЕДІАПРОСТОРУ.....	85
<i>Шмандровський А. С.</i>	
ВОЛОНТЕРСТВО ЯК СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ ФЕНОМЕН: КУЛЬТУРНО-АКСІОЛОГІЧНІ ВИМІРИ.....	87

Секція: Соціальні комунікації

<i>Іванюха Т. В., Крундікова М. С.</i>	
ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ПРЕССЛУЖБИ ЗАКЛАДУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.	90